

P Á L Y A M Ű

A Budapest Környéki Törvényszék elnökhelyettesi álláshelyére kiírt
pályázathoz

dr. Léhmann Zoltán

I.

Bevezetés

Az Országos Bírósági Hivatal Elnöke a 397.E/2020. (X. 28.) OBHE határozatával írt ki ismét pályázatot a Budapest Környéki Törvényszék elnökhelyettesi álláshelyének betöltésére.

A Budapest Környéki Törvényszék Magyarország második legnagyobb törvényszéke, ahol a legtöbb, összesen 14 járásbíróság működik.

Ennek a törvényszéknek az utolsó kinevezett elnökhelyettese néhai dr. Kautzné dr. Schneider Margit Erika volt, aki 2013. ősziéig töltötte be ezt a pozíciót.

Immáron több, mint hét esztendeje nincs kinevezett elnökhelyettese a törvényszéknek, nincs, aki tehermentesítse, illetve a felelősségét megosztva segítse a mindenkori elnök munkáját. Nyilvánvaló – indokolást sem igényel – hogy az ország második legnagyobb törvényszékének mekkora hátrányt jelent úgy működnie több éven keresztül, hogy a törvényben biztosított két fő helyett csak egy fő látja el a törvényszék igazgatási vezetését.

Az Országos Bírósági Hivatal elnöke többször írt ki pályázatot fenti álláshely betöltésére – csak az elmúlt egy évben három ízben. A pályázatok mindannyiszor eredménytelenül zárultak.

Fenti körülményben a magam felelősségével is tisztában vagyok. Jelen pályázatom benyújtásával e felelősségemet kívánom mérsékelni akként, hogy – amennyiben arra a törvényszék bírónak véleménye alapján az Országos Bírósági Hivatal Elnöke méltónak talál – igazgatási tapasztalatom alapján segítsem a törvényszék elnökének a munkáját a legjobb tudásom és szorgalmam szerint.

Számomra a minőségi bírói munka előfeltétele a nyugodt körülmények közötti munkavégzés, melynek során a bírónak csak egy dologra kell koncentrálnia, az adott jogvita minél színvonalasabb eldöntésére, azaz az ítélezésre. Úgy gondolom, hogy a bírónak ideális esetben nem az elsődleges dolga az ítélezés, hanem az egyetlen. Ezt a nyugodt, csak az ítélezésre fókuszáló bírói munkát kell biztosítani többek között egy igazgatási vezetőnek az átlátható, következetes és kiszámítható irányításával.

II.

Jogsabályi háttér

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 123. § (1) bekezdése szerint az elnökhelyettes a bíróság elnökét akadályoztatása esetén teljes jogkörrel helyettesíti és ellátja a bíróság szervezeti és működési szabályzata szerint hatáskörébe utalt igazgatási feladatokat.

A bíróságok igazgatásáról rendelkező 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás 25. § (4) bekezdése – hasonlóan fenti normához – a törvényszék elnökét akadályoztatása esetén az elnökhelyettes teljes jogkörrel helyettesíti és ellátja a bíróság szervezeti és működési szabályzata szerint a hatáskörébe utalt, az állandó jelleggel átruházott igazgatási feladatokat, valamint az OBH elnöke által rábízott és elrendelt egyéb igazgatási feladatokat.

A Budapest Környéki Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzatának 42. §-a szabályozza az elnökhelyettes jogköreit és feladatait.

Fenti rendelkezések alapján egyértelműen rögzíthető, hogy a törvényszék elnökhelyettesének elsődleges szerepe az elnök esetleges akadályoztatása esetén őt teljes jogkörében helyettesíteni, ha úgy tetszik pótolni. Számomra ugyanakkor az elnökhelyettesnek további feladata, hogy az elnök egyik legfontosabb tanácsadója legyen, felhívja a jó gyakorlatokra a figyelmét. Ennek során a céljai megvalósításához vezető önálló elképzeléseit vesse fel az elnök irányába, illetve szükség esetén hívja fel az elnök figyelmét az esetleges hiányosságokra, problémákra, illetve azok kijavítási lehetőségeire alternatívákat javasoljon – azaz nemcsak a feladatokban, hanem a felelősségben is osztozzon az elnökkel.

III.

Stratégiai célok

Az Országos Bírósági Hivatal elnöke által meghatározott stratégiai célok az alábbiak:

- A) a bíróságok az alkotmányos kötelezettségüket teljesítsék – a független bírák magas színvonalon és időszerűen ítéelkezzenek;
- B) az emberi erőforrások optimális elosztása és hasznosítása;
- C) a tárgyi feltételek biztosítása, azok optimális elosztása és hasznosítása;
- D) a bírósági szervezet integritása, az ítéelkezési és igazgatási munka átláthatósága, utóbbi kiszámíthatósága és ellenőrzöttsége;
- E) a bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítése;
- F) a képzési rendszer fejlesztése, együttműködés a többi hivatásrenddel.

III/A.

A bíróságok az alkotmányos kötelezettségüket teljesítsék – a független bírák magas színvonalon és időszerűen ítélkezzenek

Ahhoz, hogy az ezzel kapcsolatos álláspontomat kifejtthessem, szükséges a Budapest Környéki Törvényszék aktuális (2020. III. negyedévi) helyzetének megismertetése a statisztikai adatok tükrében, melynek során elengedhetetlen az adatok összehasonlítása az országos adatokkal.

Előjáróban már most szeretném rögzíteni azon határozott álláspontomat, hogy a központi régióhoz tartozó két törvényszéket (Fővárosi Törvényszék és Budapest Környéki Törvényszék) igen nehéz összehasonlítani az ország többi törvényszékével, figyelemmel arra, hogy az ügyek nagy része (közel harmada) e két törvényszékre érkezik és azok minősége (akár az egyes speciális hatáskörök miatt, akár a gazdasági élet centralizáltsága miatt) lényegesen összetettebb eldöntendő jogi problémákat vet fel. Ebből adódóan magam célravezetőnek tartom, ha a főbb statisztikai adatokat e két törvényszék viszonylatában külön is elemzés tárgyává teszem. A statisztikai adatokat és a diagramokat az Országos Bírósági Hivatal 2020 év I. félévének ügyforgalmi elemzéséből, illetve a Budapest Környéki Törvényszék 2020 év I-III. negyedévi összefoglaló statisztikai számaiból eredeztettem.

1/a. ügyforgalmi adatok – büntető ügyszak

A Budapest Környéki Törvényszék illetékességéhez tartozó járásbíróságokon a büntető peres ügyek érkezése a 2018. évi érkezéshez képest 2019. évben jelentősen csökkent, mely csökkenés 2020. év első háromnegyed évében megállni látszik, üteme lelassult. Részben emiatt az egy bíróra jutó folyamatban maradt ügyszám is nagymértékben leapadt, figyelemmel arra, hogy ezt a csekély mennyiségű érkezést a befejezések száma 2019. évben lényegesen meghaladta, míg 2020. évben a befejezés és az érkezés száma azonosnak mondható. Ez vezetett oda, hogy 2020. III. negyedévének végén a járásbíróságokon büntető ügyszakban összesen 1796 peres ügy van folyamatban, az egy bíróra jutó ügyek száma átlagosan 51,65 db.

Az ügyérkezés csökkenése büntető ügyszakban országos szinten általánosnak mondható, figyelemmel arra, hogy míg 2018. I. félévében még 25,5 ezer, addig 2019. I. félévében már csak 16 ezer, míg 2020. I. félévében 15 ezer ügy érkezett, azaz az arányok hasonlóak a Budapest Környéki Törvényszék járásbírósági érkezéséhez képest.

A peres ügyekkel ellentétben a peren kívüli ügyérkezés nőtt a járásbíróságokon, mely egyedül a büntető ügyszakra jellemző országos tendencia.

	polgári- gazdasági	bírósági végrehajtás	bírósági közvetítés	büntető	szabállys.
2016.I.félév	35 964	62 328	922	39 448	106 236
2017.I.félév	30 996	80 074	964	36 088	102 515
2018.I.félév	29 220	77 672	816	36 757	97 095
2019.I.félév	28 549	61 730	637	36 757	93 074
2020.I.félév	26 507	55 136	387	43 778	92 643

Fentiekből arra lehet következtetni, hogy a büntető ügyek nagyobb részét kitevő közvádas ügyekben az ügyész – az új büntetőeljárási lehetőségeket e körben maximálisan kihasználva – sokkal inkább peren kívüli eljárásokat kezdeményez. Részben ennek is köszönhető, hogy ezen ügycsoportban a folyamatban lévő ügyek száma a Budapest Környéki Törvényszék területén 2020 év elejéhez képest növekedést mutat: míg az év elején 638 db ilyen ügy volt folyamatban, addig a III. negyedév végén már 823 db.

Szabálysértési ügycsoportban mind a Budapest Környéki Törvényszék járásbíróságain, mind országosan az ügyek száma a korábbi csökkenést követően szintén stabilizálódni látszik. A befejezések száma szükségszerűen ezzel arányban csökken, hiszen immáron kevesebb ügy van folyamatban. Ugyanakkor 2020 év első háromnegyed évében mind a peren kívüli, mind a peres ügycsoportban számottevő növekedés látható a folyamatban maradt ügyek kapcsán, mely részben a 2020 év második negyedévében a COVID-19 miatt elrendelt rendkívüli ítélkezési szünetnek köszönhető. Mindenképpen elismerést érdemel a Budakörnyéki Járásbíróság szabálysértési átváltoztatási ügyek kapcsán kialakított gyakorlata, melynek révén a számszakilag ehhez a bírósághoz érkező legnagyobb szabálysértési ügyérkezést is naprakészen fel tudják dolgozni.

A peren kívüli folyamatban maradt ügyszám országos viszonylatban is növekedett, azonban az érkezéssel szemben itt szinte valamennyi ügyszakban:

	polgári és gazdasági	bírósági végrehajtás	bírósági közvetítés	büntető	szabálysért.
2016. június 30.	3 625	22 333	367	5 061	33 111
2017. június 30.	2 557	20 005	380	4 749	21 963
2018. június 30.	2 704	18 952	320	4 707	30 607
2019. június 30.	2 556	15 836	230	4 813	18 320
2020. június 30.	3 360	14 704	257	5 915	21 093

A Budapest Környéki Törvényszék területén törvényszéki elsőfokon mind 2018-ban, mind 2019-ben, illetve 2020 első félévében is csökkent az ügyérkezés, ezzel együtt csökkent a 2 éven túli ügyek száma is. Ugyanakkor 2020 első háromnegyed évében a folyamatban lévő ügyek száma növekedni kezdett (68 db-ról 79 db-ra): az érkezés száma (177) 11 db üggyel meghaladta a befejezett ügyek számát.

Törvényszéki másodfokon 2019. évben az előző évhez képest csökkent az érkezés és nőtt a befejezés, ennek köszönhetően a folyamatban lévő ügyek száma csökkent. 2020 év első háromnegyed évében lényegében stagnált a folyamatban lévő ügyek száma, nagyságrendileg ugyanakkora mennyiségű ügy került befejezésre, mint amennyi érkezett.

A büntetés-végrehajtási csoport az egyik olyan terület, amely mindenképpen külön figyelmet és adott esetben segítséget igényel az igazgatás részéről. Ennek oka pedig a rendkívül nagyszámú folyamatban lévő és érkező kártalanítási ügy és azok feldolgozási lehetősége. Álláspontom szerint – noha 2019 évben az adott ügycsoportban szolgálatot teljesítő bírák és titkárok, valamint ügyintézők heroikus munkájának köszönhetően a nagyszámú érkezés ellenére sikerült szinten tartani az ügyszámot – ez az ügycsoport segítségre szorul, melyre jelenleg a meglévő kirendelések további meghosszabbítása és további kirendelések elrendelése látszik a legcélravezetőbb intézkedésnek. Sajnálatos módon 2020 év első háromnegyed évében a folyamatban lévő ügyek száma ismét növekedni kezdett (mintegy

1000 db üggyel), mely a 12236 (!) db (azaz az előző évnél 3340 db-al nagyobb!) ügyérkezés mellett szinte prognosztizálható volt még úgy is, hogy 11229 db ügy befejezésre került. Ebben közrejátszott az is, hogy a kormányrendelettel felfüggesztett ügyek közül nagyon sok újraindult. Ezen ügyek mellett a Bv., Szv. és F. Iajstromú ügyek száma lényegében stagnál.

1/b. ügyforgalmi adatok – gazdasági ügyszak

Járásbírószági szinten az ügyérkezés az utóbbi évek viszonylatában hektikusnak mondható. Míg 2018 évben csökkenés, addig 2019 évben növekedés volt észlelhető. 2020 év első háromnegyed évében a peres ügyek száma 86 db üggyel nőtt, ennyivel haladta meg az érkezés (652) a befejezés (566) számát.

Törvényszéki elsőfokú peres gazdasági ügyeknél évek óta megfigyelhető az a tendencia, hogy több a befejezés, mint az érkezés, mely 2020 első háromnegyed évében sem történt másképpen, ezért az év eleji 429 db folyamatban lévő ügghöz képest immáron már csak 374 db ügy van folyamatban.

Törvényszéki másodfokú peres ügyek tekintetében az elmúlt években folyamatos ügyérkezés csökkenés volt megfigyelhető, ami kedvezett a folyamatban lévő ügyek számának, mely jelen év első háromnegyed évében (a 41 db ügyérkezés és 40 db befejezés mellett) lényegében stagnálást mutat. A nemperes ügyek száma másodfokon immáron csak 13 db, mivel a 39 db ügyérkezés mellett 44 db ügy nyert befejezést.

A cégügyek, valamint a csőd- és felszámolási ügyek kapcsán évek óta időszerű ítélkezés figyelhető meg, köszönhetően annak, hogy a befejezések száma az érkezéssel azonos, vagy azt meghaladó függetlenül annak esetleges változásától. Ennek eklatáns példája a 2020-as év első háromnegyed éve, ahol csőd- és felszámolás ügycsoportban 1045 ügyérkezésre 1283 befejezés jutott, míg a 27735 db érkezett cégügy mellett 28544 db nyert befejezést.

1/c. ügyforgalmi adatok – polgári, közigazgatási, munkaügyi ügyszak

Tekintettel arra, hogy 2020. április hó 1. napjától a közigazgatási és munkaügyi bíróságok megszűntek, ezért a polgári-közigazgatási-munkaügyi ügyszakot egységként értékelem, ugyanakkor szükségesnek tartom a 2019 év végéig rendelkezésre álló statisztikai adatok ezen ügyszakban történő elemzését is.

Az érkezett közigazgatási perek száma az elmúlt két évben folyamatosan emelkedett, különösen 2019. évben igen nagy mértékben, mintegy 280 db üggyel. A bírák ezzel arányban egyre nagyobb munkát végezve fejezték be az ügyeket, így 2019 év végén a folyamatban maradt ügyek száma (741 db) mindössze 52 db-al haladta meg a két évvel korábbi szintet.

Ezzel szemben a munkaügyi perek számának érkezése folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, 2019. évben nagyságrendileg fele annyi ügy érkezett, mint 2017 évben, ezzel arányosan csökkent a befejezett és a folyamatban lévő ügyek száma. Ennek is köszönhetően amíg 2017 év végén még 600 db munkaügyi per volt folyamatban, addig 2019. év végén már csak 305 db.

Mind a közigazgatási, mind a munkaügyi nemperes ügyszakban naprakész ítélkezés folyt, lényegében 2019. év végére nem maradt folyamatban lévő ügy.

Polgári ügyszakban amíg 2018. évben az új perrendtartásnak köszönhetően jelentősen csökkent az ügyérkezés mind a járási, mind a törvényszéki szinten, addig 2019. évben mindkét szinten ebből eredően előre várható növekedés volt tapasztalható.

A járásbírószak polgári-gazdasági ügyszakában a folyamatban maradt ügyek száma 2020 év I. félévét követően 13,3 %-os növekedést mutat az előző év hasonló időszakához képest, mely különösen arra figyelemmel tűnik nagymértékű emelkedésnek, hogy az érkezés ugyanebben az időszakban 12,7 %-kal csökkent. Úgy gondolom, hogy ez elsősorban annak köszönhető, hogy a vírushelyzet miatt a befejezések száma több, mint 17 %-kal csökkent.

2020. év első háromnegyed évében a járásbírószakokra összesen 10261 db peres ügy érkezett, mely a 9843 db befejezés mellett megnövelte a folyamatban lévő ügyek számát összesen 9034 db-ra. A törvényszéken ezzel szemben mind az első-, mind a másodfokon lényegében stagnálás látható: az ügyérkezés és a befejezés egymással szinte azonosak, ekként elsőfokon 436 db, míg másodfokon 399 db ügy maradt folyamatban.

A nemperes ügyek kapcsán másodfokon az ügyérkezés a többi ügycsoporthoz képest igen magas (1713 db), azonban a nagyszámú befejezéseknek (1772 db) köszönhetően 2020 harmadik negyedévének végére csupán 459 db ügy maradt folyamatban.

A járásbírószágon polgári és gazdasági nemperes ügycsoportban 2020 évben 81 db üggyel nőtt a folyamatban lévő ügyek száma.

Polgári ügyszakban tapasztalható azon legnagyobb nehézség, mely a két éven túl, illetve öt éven túl folyamatban lévő, ún. elhúzódó ügyekként jellemezhető. Ez jelenleg a legsürgetőbb és legfajszínűsőbb kérdés, mellyel a Budapest Környéki Törvényszék igazgatásának foglalkoznia kell. Ezzel kapcsolatos álláspontomat az időszűrés kapcsán fejtem ki.

A gazdasági életnek a Fővárosra és Pest Megyére történő koncentráltága okán a polgári jogviszonyok lényegesen bonyolultabbak, sokrétűbbek, mint más törvényszékeken, valamint az is megfigyelhető, hogy maguk az ügyek is sokkal bonyolultabbakká, összetettebbekké váltak az elmúlt évtizedben. Ennek köszönhető, hogy – noha számszakilag kevesebb ügye van ma egy bírónak a Budapest Környéki Törvényszéken, mint akár 10 évvel ezelőtt is, de – a polgári ügyszakos bírónak az ügyterhet sokkal nagyobbak érzi, mint néhány évvel korábban. Magam nem tudok olyan statisztikáról, mely a központi régióhoz tartozó egy bíróra jutó polgári (de akár büntető) peres ügyek súlyszám átlagát hasonlítani össze a nem központi régióban dolgozó bíróra jutó ügyek súlyszám átlagával, de nincs kétségem afelől, hogy az előbbi régióban dolgozó bírák lényegesen nagyobb súlyszámú ügyekkel, ebből adódóan nagyobb ügyteherrel dolgoznak.

Törvényszéki elsőfokon az érkezés 2020 év első félévében közel duplájára nőtt az előző év hasonló időszakához képest, mely annak köszönhető, hogy a közigazgatási és munkaügyi bíróság ügyei 2020. április hó 1. napjától törvényszéki hatáskörbe kerültek. Nyilvánvaló, hogy a vírushelyzet mellett e tény is az oka annak, hogy a folyamatban maradt ügyek száma 629 db üggyel nőtt.

1/d. A 2020-as év statisztikája a COVID-19 függvényében

A 2020 év első háromnegyed évét teljesítményét nagymértékben befolyásolta a korábban senki által nem ismert és váratlanul az emberiségre törő nagyfokú veszély, melyet ma már mindenki koronavírusként ismer. Az ebből eredő veszélyhelyzet olyan megpróbáltatások, kihívások elé állította az emberiséget, mely valamennyi országra, társadalomra kihatással volt. Ez alól nem volt kivétel Magyarország, azon belül az igazságszolgáltatás sem. A Kormány 2020. március hó 11. napjától hirdetett veszélyhelyzetet, majd 2020. március hó 15. napjától március 31. napjáig lényegében leállt az ítélezés, rendkívüli ítélezési szünetet hirdettek. A veszélyhelyzet június 18. napján szűnt meg, de maga a veszély még napjainkban is kézzel fogható és tapasztalható. Az új helyzet számos új problémát vetett fel a bíróságon is, melyet az igazgatási vezetők igyekeztek megoldani.

Fenti körülmény objektíve hatott az ügyforgalmi adatokra akként, hogy jellemzően a legtöbb peres ügycsoportban nőttek a folyamatban lévő ügyek számai. Sajnos az év harmadik negyedévéől az ügyfelek egyre nagyobb számban hivatkoznak távollétük okaként a koronavírusra, ebből adódó önkéntes karanténra, mely valóságának ellenőrzésére a bírónak igen kevés lehetősége van.

Ennek köszönhető, hogy a járásbíróságokon (civilisztika-büntető összesen) közel 2000 db-al, míg a törvényszék elsőfokán 1300 db-al nőtt a folyamatban lévő ügyek száma. Ugyanakkor a másodfokon közel 100 db-al csökkent a folyamatban lévő ügyek száma.

Hangsúlyozandó, hogy ez a negatív változás országos tendencia a bíróságokon. 2020 év I. félévét összehasonlítva a 2019 év I. félévével megállapítható, hogy az érkezés csökkenése mellett a befejezés közel 7 %-kal csökkent, míg a folyamatban lévő ügyek száma 1,7 %-kal nőtt. A folyamatban lévő ügyek háromnegyede a járásbíróságokon található, melyeknek a közel 72 %-a polgári ügy.

Elismerésre adhat okot, hogy a Budapest Környéki Törvényszék 2020 év első félévében még fenti hátráltató tényezők ellenére is az országban az egyik legkedvezőbb befejezés-érkezés arányt teljesítette, e körben kizárólag a Szekszárdi Törvényszék előzte meg minimális, 0,2 %-kal, míg a harmadik Fővárosi Törvényszéknél 1,5 %-kal jobb ezen arányszám.

2. Időszerűség

Az időszerűség szempontjából kétféle folyamatban maradt ügycsoportot fogok megkülönböztetni, a 2 éven túli és az 5 éven túli ügyek csoportját.

Az elemzésem elején ellenben az alábbi határozott álláspontomnak szeretnék hangot adni. Mindenkinél, így a társadalomnak és az igazságszolgáltatásnak is nyilvánvalóan az a célja, hogy lehetőleg az ügyek minél gyorsabban befejezést nyerjenek, egy-egy jogvita minél kevesebb ideig legyen függő állapotban. Ez az álláspont, cél teljes mértékben megérthető, de nem lehet mindent ennek alárendelni, így különösen nem a minőségi ítélezést. A társadalomnak és a bíróságnak ugyanis nemcsak az ügyek minél gyorsabb befejezése lehet a célja, hanem az is, sőt, elsősorban az, hogy a jogvita eldöntésére jogszerűen és igazságosan kerüljön sor – mindenki előtt ismert, hogy a hatályon kívül helyezés jelenti egy ügy halálát, egyben az időszerűségi mutatók azonnali romlását.

Ebből adódóan eddigi igazgatási tevékenységem során soha nem azt vizsgáltam, hogy hány 2 éven túli ügy van a bíróságon, hanem azt, hogy indokolt-e ezen ügyek kapcsán az ekkora időmúlás, azaz a bíró mindent megtett-e az ügy befejezése érdekében, az intézkedései határidőben megtörténtek-e. Azaz önmagában az, hogy egy ügy az adott bíróságon már két éve folyamatban van, nem tekintem feltétlen problémának, pusztán olyan igazgatási feladatnak, mely az igazgatási vezető vizsgálatát igényli. Amennyiben az igazgatási vezető azt tapasztalja, hogy a két éven túlívá válás:

- a bíró mulasztásából (pl. az ügyben még nem volt kitűzve tárgyalás, nem tett meg mindent az idézendő személyek szabályszerű idézése érdekében stb.) is ered, felhívhatja a bíró figyelmét a határidők betartására; súlyosabb, rendszeresebb esetben bíróvizsgálat elrendelését indokolhatja. Hangsúlyozandó: olyat, hogy egy ügyet a bírónak mikor, meddig kell befejeznie, nem tehet az igazgatási vezető, ez a bírói függetlenségbe történő súlyos beavatkozásként lenne értékelhető;
- az ügy jellegéből, terjedelméből fakad, úgy igazgatási intézkedésekre nincs szükség.

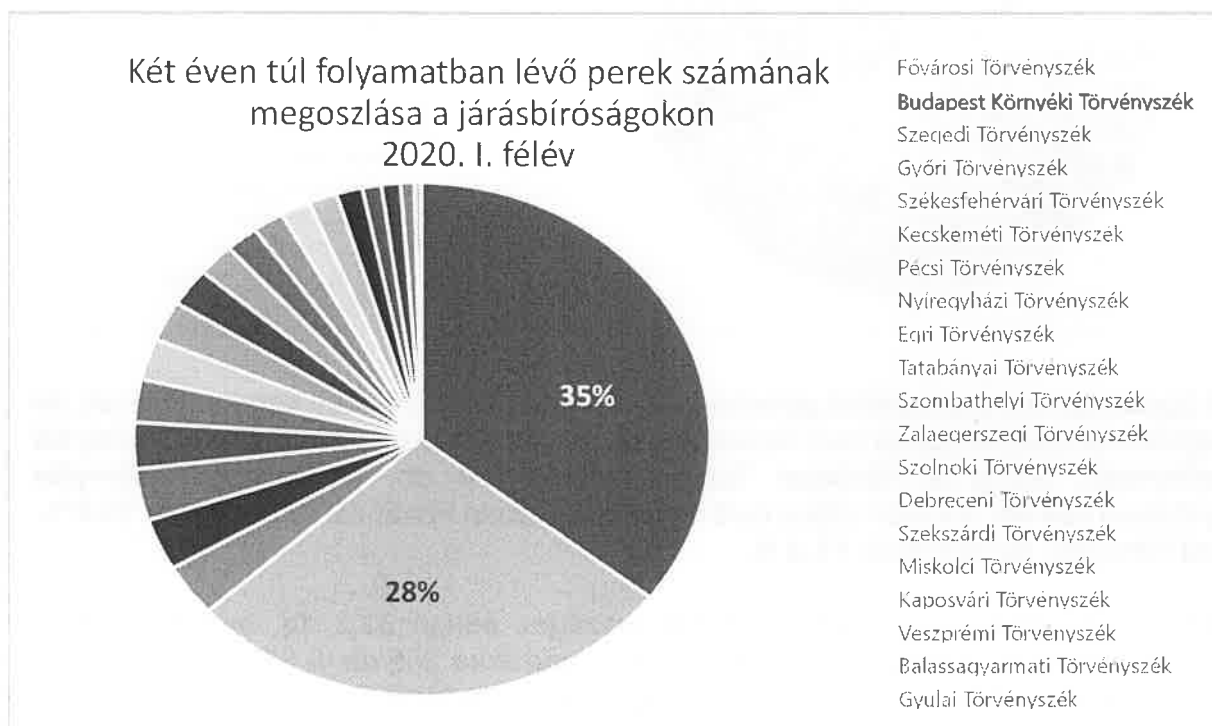
Fontos, hogy az igazgatási vezető – a bírói függetlenség maximális előtérbe helyezése mellett – mindenkor ajánlja fel szakmai segítségét a bírónak, ha azt tapasztalja (különösen, ha a bíró kifejezetten igényli), hogy a bíró arra bármely okból rászorul. Sokszor tapasztaltam olyat, hogy a „bíró magánya” vezetett egy ügy előregedéséhez; ezt egy vezetőnek észlelnie kell.

Természetesen minél tovább tart egy ügy, minél régebben érkezett a bíróságra, annál jobban merülhet fel a bírói önhiba kérdése, azaz annál kevésbé magyarázható az ügy bonyolultságával, összetettségével az ügy előregedése. Az 5 éven túli ügyek kapcsán ez már hatványozottan igaz, ez az oka annak, hogy a két ügycsoportot élesen különválasztom egymástól. Tapasztalataim alapján ezen ügyek szinte kivétel nélkül vagy hatályon kívül helyezett, vagy többszörösen átszignált ügyek, melyeknek a minimalizására kell törekedni.

A „Szolgáltató bíróságért” és a „Fenntartható fejlődés” programok alatt kiemelt cél volt a 2 éven túli pertartamú ügyek arányának mérséklése, mely cél eredményre vezetett. Noha az idei év ezen ügyek kapcsán kedvezőtlen változást hozott a COVID-19 járvány okán, azonban az ügyforgalmi helyzet korábbi jelentős javulása továbbra is lehetővé teszi, hogy a

bíróságok elsősorban ezen ügyek minél magasabb színvonalú befejezésére koncentráljanak.

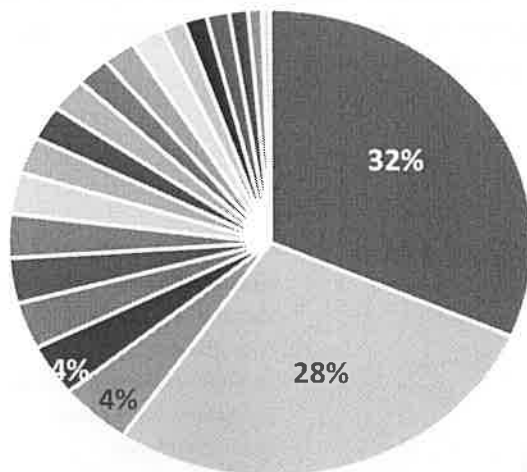
Fontosnak tartom a törvényszéki számok vizsgálata előtt az országos számadatok áttekintését annak érdekében, hogy a Budapest Környéki Törvényszék időszerűségi mutatóit megfelelően tudjuk értékelni és elhelyezni.

Országos viszonylatban megfigyelhető, hogy 2020 első félévének végére a 2 éven túli ügyek jelentős hányada a központi régió két törvényszékére, a Fővárosi Törvényszékre és a Budapest Környéki Törvényszékre koncentrálódik – ahova egyebekben az ügyeknek nagy része is érkezik. Az országos átlaghoz képest a Fővárosi Törvényszéken a 7,1-szerese, míg a Budapest Környéki Törvényszéken az 5,6-szerese az ilyen tartamú folyamatban lévő ügyek száma; a 2 éven túli ügyek csaknem kétharmada e két törvényszékre összpontosul. Csak viszonyításképpen: amíg a központi régió két törvényszéke nélküli **országos átlag** (a továbbiakban minden országos átlagot ekként számolok) egy-egy törvényszéken **102 db** 2 éven túli ügy, addig ez a szám a Fővárosi Törvényszéken 1775 db, a Budapest Környéki Törvényszéken **1391 db** 2 éven túli per. A két törvényszéken a folyamatban lévő ügyekhez képest a 2 éven túli ügyek aránya: Fővárosi Törvényszék 10 %, míg a Budapest Környéki Törvényszék **12,4 %**. Ebből megállapítható, hogy ez az a terület, ahol azonnali, halaszthatatlan intézkedések szükségesek, melyek ez év második felében már nagyrészt megtörténtek és eredményt is hoztak.

Civilisztika ügyszakban folyamatban lévő perek 2 éven túli száma járásbíróságokon **országosan 78,7 db/törvényszék**, míg a Fővárosi Törvényszéken 981 db, a Budapest Környéki Törvényszéken **1107 db**, a folyamatban lévő ügyek arányában Fővárosi Törvényszéken 7,3 %, míg Budapest Környéki Törvényszék **11,6 %**.

Két éven túl folyamatban lévő civilisztikai perek
számának megoszlása a járásbíróóságokon
2020. I. félév

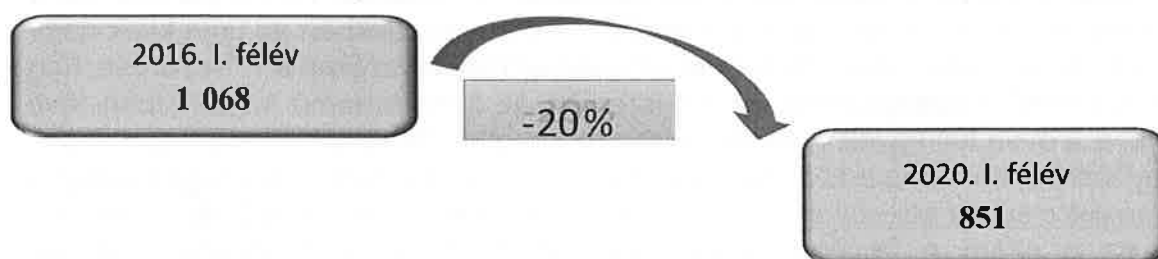
Budapest Környéki Törvényszék

Fővárosi Törvényszék
Győri Törvényszék
Székesfehérvári Törvényszék
Tatabányai Törvényszék
Pécsi Törvényszék
Nyíregyházi Törvényszék
Szombathelyi Törvényszék
Kecskeméti Törvényszék
Egri Törvényszék
Zalaegerszegi Törvényszék
Székesvári Törvényszék
Szegedi Törvényszék
Debreceni Törvényszék
Kaposvári Törvényszék
Miskolci Törvényszék
Szolnoki Törvényszék
Veszprémi Törvényszék
Balassagyarmati Törvényszék
Gyulai Törvényszék

Büntető ügyszakban a számadatok járásbíróági szinten némiképp jobb képet mutatnak, de megnyugtatónak semmiképpen nem nevezhetők. Míg az **országos átlag 23 db** 2 éven túli ügy/törvényszék, addig a Fővárosi Törvényszéken 794 db, a Budapest Környéki Törvényszéken **284 db**, a folyamatban lévő ügyek arányában Fővárosi Törvényszék 18,9 %, Budapest Környéki Törvényszék **17,2 %**.

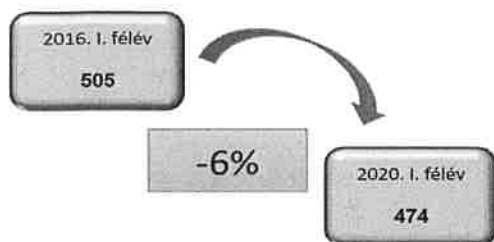
Törvényszék első fokon a 2 éven túli perek országos átlaga 33,2 db, míg a Fővárosi Törvényszéken 970 db, a Budapest Környéki Törvényszéken 385 db. A 385 db ügyből 375 db civilisztika ügyszakhoz, míg 10 db büntető ügyszakhoz tartozik.

5 éven túli perek országosan

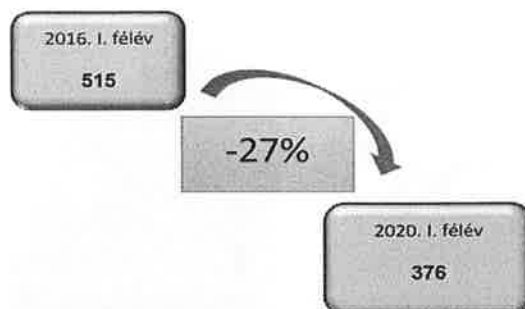
Járásbíróóságok

5 évesen túllévő perek

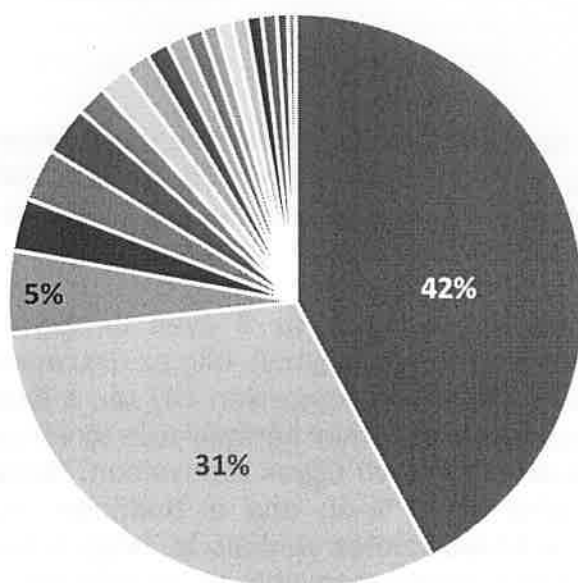

Törvényszék első fok

5 évesen túllévő perek

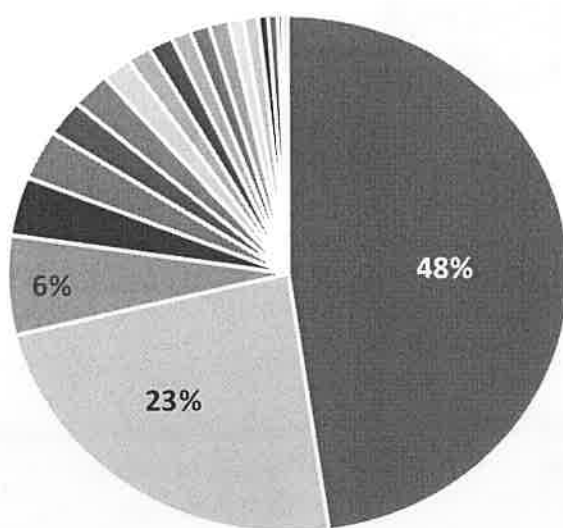

Öt éven túl folyamatban lévő perek számának megoszlása a járásbíróóságokon 2020. I. félév

Budapest Környéki Törvényszék
Fővárosi Törvényszék
Győri Törvényszék
Szegedi Törvényszék
Székesfehérvári Törvényszék
Szombathelyi Törvényszék
Tatabányai Törvényszék
Zalaegerszegi Törvényszék
Kecskeméti Törvényszék
Egri Törvényszék
Szolnoki Törvényszék
Szekszárdi Törvényszék
Pécsi Törvényszék
Debreceni Törvényszék
Balassagyarmati Törvényszék
Kaposvári Törvényszék
Veszprémi Törvényszék
Nyíregyházi Törvényszék
Miskolci Törvényszék
Gyulai Törvényszék

Öt éven túl folyamatban lévő polgári –gazdasági perek
megoszlása a járásbíróóságokon
2020. I. félév

Budapest Környéki Törvényszék
Fővárosi Törvényszék
Győri Törvényszék
Szombathelyi Törvényszék
Székesfehérvári Törvényszék
Tatabányai Törvényszék
Zalaegerszegi Törvényszék
Szegedi Törvényszék
Egri Törvényszék
Szekszárdi Törvényszék
Pécsi Törvényszék
Kaposvári Törvényszék
Balassagyarmati Törvényszék
Nyíregyházi Törvényszék
Kecskeméti Törvényszék
Miskolci Törvényszék
Veszprémi Törvényszék
Debreceni Törvényszék
Szolnoki Törvényszék
Gyulai Törvényszék

Az 5 éven túli járásbíróási ügyek kapcsán az országos átlag civilisztika ügyszakban 2016 évhez képest 11 %-os növekedést, míg büntető ügyszakban 35 %-os csökkenést eredményezett. Meggyőződésem, hogy e két eltérő számadat nagyrészt a két új eljárásjogi kódex eltérő gyakorlati eredményességének köszönhető.

A Budapest Környéki Törvényszék országos viszonylatban az 5 éven túl folyamatban maradt járásbíróási ügyek kapcsán van a legrosszabb helyzetben. Míg az **országos átlag 7,1 db** ügy/törvényszék, addig ez a szám a Fővárosi Törvényszéken 147 db, a **Budapest Környéki Törvényszéken 200 db**, azaz lényegesen több, mint bármely más törvényszéken. Különösen szembeötlő ez a probléma a folyamatban lévő ügyek arányaiban: nincs olyan törvényszék az országban, ahol meghaladná az 1 %-ot, míg a Budapest Környéki Törvényszéken 1,8 %. Ebből számomra az a következtetés vonható le, hogy a Budapest Környéki Törvényszéken a befejezések aránya sokkal nagyobb az új érkezésű ügyek kapcsán, mint az országban bárhol, azaz a bírák ezeket az ügyeket a hosszabb pertartamú, túlnyomórészt bonyolultabb megítélésű ügyek kárára „során kívül” befejezik. Ez nemcsak azt eredményezi, hogy az elhúzódó ügyek befejezése ezáltal tovább húzódik, hanem azt is, hogy a folyamatban lévők ügyek kapcsán az elhúzódó ügyek aránya megnövekszik, azok sűrűsödnek, összetorlódznak, a referáda elnehezül, egyre nehezebb lesz befejezéseket produkálni.

Az 5 éven túli ügyek viszonylatában civilisztika ügyszakban áll a legrosszabbul a Budapest Környéki Törvényszék: majdnem minden második ilyen ügy (169 db - 48 %) itt található. Fele ennyi ilyen ügy van a Fővárosi Törvényszéken. Tíz törvényszéken még az 5 db-ot sem éri el ezen ügyek száma. Ez komoly aggodalomra ad okot és azonnali igazgatási intézkedéseket indokol – elsősorban ezen ügyeket tárgyaló bírák munkájának minden mást megelőző megsegítését. Ezen ügyek feldolgozására minden erőforrást igénybe kell venni és célzottan ezen ügyekre kell fordítani.

Az 5 éven túli járásbírósi büntetőügyek kapcsán szintén az országos átlagnál rosszabb helyzetben van a Budapest Környéki Törvényszék, de meg sem közelíti a civilisztika helyzetét. 11 törvényszéken nincs folyamatban ilyen pertartamú büntető ügy; a Budapest Környéki Törvényszéken 31 db, míg a Fővárosi Törvényszéken 64 db található, mellyel a központi régió ezen ügyek több, mint háromnegyedét fedi le.

Fenti adatokhoz képest a Budapest Környéki Törvényszék a törvényszék elsőfokú büntető ügyei kapcsán viszonylagosan kedvezőbb helyzetben van, mivel csak 4 db ilyen ügye van, szemben a Fővárosi Törvényszék 27 db ilyen ügyével. A ténszerűséghez hozzátartozik, hogy 11 törvényszéknek nem volt ilyen ügye, míg 4 törvényszéknek is csupán 1 db.

Törvényszéki elsőfok szinten a civilisztika ügyszakban 51 db 5 éven túli ügy található, míg a Fővárosi Törvényszéken 206. Az országos átlag 3,7 db.

Budapest Környéki Törvényszék statisztikai mutatói

A Budapest Környéki Törvényszéken 2019 év végén a járásbíróságokon 1570 db, a törvényszék első fokán 267 db, míg a másodfokon 27 db 2 éven túli ügy volt folyamatban.

A járásbíróságokon 2020 első félévére a 2 éven túli ügyek száma 11,4 %-kal csökkent.

A járásbíróságokon ebben az időszakban 169 db 5 éven túli civilisztika és 31 db büntető ügy volt folyamatban.

Az elsőfokú törvényszéki szakágban 2020 első félévére a 2 éven túli ügyek jelentős hányada polgári és gazdasági ügycsoportban (összesen 183 db) jelentkezik, a büntető ügyszakban mindössze 6 db.

Másodfokon az időszerűség kérdése szinte nem merül fel, mivel az egész törvényszék területén mindössze 3 db 2 éven túli ügy van folyamatban.

Büntető ügyszakban mind a 2 éven túli, mind az 5 éven túli ügyek száma az elmúlt két évben jelentősen lecsökkent, de a folyamatban maradt ügyek viszonylatában még így is meghaladja az országos átlagot. 2020 év III. negyedév végére a járásbíróságokon 14,7 % a 2 éven túli és 1,5 % az 5 éven túli ügyek aránya, míg a törvényszéken ugyanez az arány 12,6 %, illetve 5,6 %.

Polgári ügyszakban (különösen a járásbíróságokon) az utóbbi néhány évben folyamatosan megfigyelhető volt az országos átlaghoz képest lényegesen nagyobb arányú 2 és 5 éven túli ügyek aránya, mely az idei évben némiképp mérséklődött.

2020 év III. negyedév végére a folyamatban lévő polgári peres ügyek 10,8 %-a, a gazdasági perek 13,2 %-a volt 2 éven túli, míg a törvényszék elsőfokon a polgári peres ügyek 36,4 %-a (!), a gazdasági ügyek 40,4 %-a (!) volt 2 éven túli.

Ezen utóbbi ügyek kapcsán – csakúgy, mint az elmúlt félévben – szükséges az igazgatási vezetők részéről a fokozott, szakmai segítséget is magában foglaló vizsgálat, illetve az ügyek monitoringozása. Ennek kapcsán azonban fontosnak tartom kiemelni, hogy ez semmiképpen sem járhat a bírák adminisztrációs terheinek növelésével. Jelentéstételre

magam csak akkor köteleznék egy bírót, ha a bírósági informatikai rendszeren keresztül valamely releváns kérdésre választ nem találok, melyre egyre kevesebbszer kerülhet sor, figyelemmel a BIIR és ITR fejlett rendszerére.

Itt szeretném kiemelni, hogy a bírák részéről évek óta felmerülő azon igényt, hogy az adminisztrációs terheik csökkenjenek, magam is támogatom annak érdekében, hogy a munkaidejük jelentős részét érdemi bírói feladatuk elvégzésével tölthessék. Ennek érdekében szeretnék mindent elkövetni. Álláspontom szerint erre minden lehetőség immáron adott, a fejlett informatikai rendszerek alapján az igazgatási vezető bármilyen adatra rálátással bír, illetve a számítógépeken futó programok alapján már most is lényegesen könnyebb a bírónak, illetve a jegyzőjének egy-egy befejezett ügyben az adminisztrációs feladatok elvégzése.

Összegezve és az országos adatokat is figyelembe véve az időszerűségi mutatók kapcsán azt lehet megállapítani, hogy – noha az utóbbi évben a bírák nagy erőfeszítéseket tettek a javulás érdekében és a tendencia pozitív változást mutat – ebben van a legnagyobb szüksége további erőfeszítésekre a Budapest Környéki Törvényszéknek. Ennek érdekében mindenki munkájára szükség van, a munkaerőt – akár kirendelésekkel – ide kell összpontosítani és az igazgatási vezetőknek az ezen ügyeket tárgyaló bírákat minden lehetséges módon segíteni kell – kezdve az adminisztrációs terhek csökkentésével és a titkári besegítéssel. Elképzelhetőnek tartanám külön ilyen ügycsoport létrehozását – ahogyan arra a Budakörnyéki Bíróságon vezetésem alatt már 10 éve sor került – ahol a bírák csak ilyen ügyeket tárgyalnak anélkül, hogy új ügyeket osztanának rájuk, azonban ez a szakmai kollégium véleményezése nélkül idő előtti.

3. Megalapozottság

A megalapozottság és az időszerű ítélezés egymásra ható fogalmak. Nem igényel külön indokolást, hogy amennyiben már elsőfokon jogerőre emelkedik egy ügy, az az időszerű ítélezést javítja, míg ha az ítélet hatályon kívül helyezésre került, az az időszerűség ellen hat. Nem véletlen, hogy az utóbbi két évben az időszerűségi mutatók a büntető ügyszakban lényegesen jobban javultak, mint a civilisztika ügyszakban: nemcsak az új eljárásjogi kódex eljárást gyorsító rendelkezései voltak hatékonyabbak, hanem a hatályon kívül helyezés lehetőségeinek törvényi minimalizálása is ezt a kedvezőbb eredményt segítette elő. Ennek is köszönhető, hogy büntető ügyszakban mind a folyamatban lévő ügyek, mind a két éven túli ügyek mértéke jelentősen lecsökkent – míg a bírák létszámának arányában változás nem történt. Emiatt a munkateher-különbség a civilisztika és a büntető ügyszak között egyenlőtlennek vált, mely egyértelműen a humán erőforrás átgondolását, adott esetben átszervezését kell eredményezze.

Az elmúlt négy év megalapozottsági mutatói a Budapest Környéki Törvényszéken az országos átlag tükrében

A járásbíráóságokon büntető peres viszonylatban a Budapest Környéki Törvényszék az országos átlaggal azonos mértéket és változást mutat. Míg négy évvel ezelőtt elsőfokon 80 % körüli a jogerőre emelkedett ügyek aránya, addig idén már csak 75 %, a Fővárosi Törvényszéken 69,3 %.

A járásbíráóságokon civilisztika peres viszonylatban a Budapest Környéki Törvényszéken az országos átlagnál mindig több ügy emelkedett jogerőre, azonban ez a trend idén megfordult és az országos átlagnál több, mint 1 %-kal több a fellebbezett perek aránya – azaz még ez a körülmény is sújtja a civilisztika ügyszakot és az időszerűség ellen hat. A Fővárosi Törvényszéken még nagyobb a fellebbezett ügyek aránya, mint a Budapest Környéki Törvényszéken.

Érdekes adat, hogy az országos peres ügyforgalom több, mint felét kitevő járásbíráósági civilisztikai ügyszakban az ügyek 93,6 %-a elsőfokon jogerőre emelkedik.

A Budapest Környéki Törvényszéken a törvényszéki büntető elsőfokú peres ügyek jogerőre emelkedése elsőfokon az utóbbi négy évben meglehetősen hektikus képet mutat. Míg négy évvel ezelőtt az országban majdnem itt volt a legtöbb fellebbezett ügy, addig idén már az országos átlagot is meghaladja a jogerőre emelkedések száma.

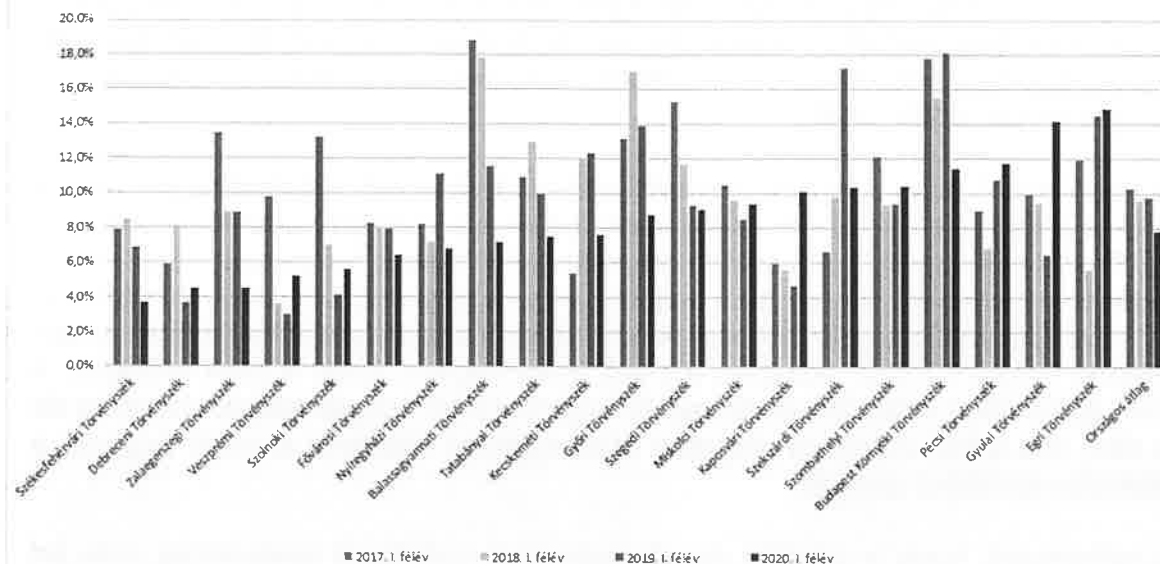
Érdekesség, hogy volt olyan törvényszék (Szekszárd), ahol az idei első félévben 100 %-os volt a jogerőre emelkedési arány, mivel a befejezett két ügyük egyikében sem éltek fellebbezéssel, illetve volt olyan törvényszék (Veszprém), ahol tavaly is és idén is 0 % volt az elsőfokon jogerőre emelkedett peres ügyek száma.

A Budapest Környéki Törvényszéken a polgári-gazdasági elsőfokú peres ügyek jogerőre emelkedése elsőfokon idén kevéssel, míg azt megelőzően jelentősen elmaradt az országos átlagtól.

Hatályon kívül helyezési arány - Járásbíróság - büntető peres				
Törvényszékek	2017. I. félév	2018. I. félév	2019. I. félév	2020. I. félév
Gyulai Törvényszék	4,9%	3,6%	0,6%	0,0%
Szombathelyi Törvényszék	10,9%	8,1%	3,9%	0,0%
Veszprémi Törvényszék	5,9%	6,0%	4,7%	0,0%
Győri Törvényszék	3,9%	3,8%	0,5%	0,7%
Kaposvári Törvényszék	10,3%	5,8%	1,4%	0,8%
Szolnoki Törvényszék	5,4%	2,1%	1,9%	1,1%
Tatabányai Törvényszék	8,9%	6,8%	4,0%	1,1%
Budapest Környéki Törvényszék	7,8%	6,9%	3,0%	1,3%
Székesfehérvári Törvényszék	7,2%	5,8%	3,0%	1,4%
Debreceni Törvényszék	2,8%	3,7%	3,5%	1,7%
Egri Törvényszék	6,2%	3,8%	4,1%	1,7%
Miskolci Törvényszék	6,1%	4,4%	4,6%	1,9%
Kecskeméti Törvényszék	5,6%	0,9%	2,1%	2,1%
Fővárosi Törvényszék	7,0%	5,6%	2,5%	2,2%
Nyíregyházi Törvényszék	6,6%	4,1%	5,3%	2,5%
Szekszárdi Törvényszék	9,8%	6,3%	3,9%	2,5%
Pécsi Törvényszék	12,9%	10,0%	1,1%	2,6%
Szegedi Törvényszék	8,1%	5,6%	2,6%	3,1%
Zalaegerszegi Törvényszék	3,6%	4,6%	2,2%	3,6%
Balassagyarmati Törvényszék	2,6%	4,8%	3,1%	6,8%
Országos átlag	6,8%	5,0%	2,9%	1,9%

A járásbíróságokon a hatályon kívül helyezett büntető peres ügyek viszonylatában a Budapest Környéki Törvényszék az elmúlt időszakban sajnálatosan mindig az országos átlag fölötti arányt ért el, azonban az idén ez már megváltozott és az ügyeknek mindössze 1,3 %-át érinti, mely az 1,9 %-os országos átlaghoz képest kifejezetten kedvező változás, jobb, mint a Fővárosi Törvényszéken.

Hatályon kívül helyezési arány a járásbíróságok polgári-gazdasági peres
ügyszakában

Fenti tendencia érvényesül – csak lényegesen nagyobb arányban – a polgári-gazdasági ügyszak hatályon kívül helyezett peres ügyek viszonylatában. Idén az ügyeknek már csak 11,4 %-a lett hatályon kívül helyezve (az országos átlag 7,8 %), szemben az elmúlt évek 17-18 %-os hatályon kívül helyezési arányaival.

Törvényszéki elsőfokú ügyekben a büntető ügyszakban az idei első félévben nem volt hatályon kívül helyezett ügy, míg a korábbi években az ilyen ügyek aránya 4-7 % között mozgott, mely az országos átlagnál (a 2019-es évet kivéve) kedvezőbbnek mondható.

Törvényszéki elsőfokú ügyekben a polgári-gazdasági ügyszakban az idei első félévben 2,6 % a hatályon kívül helyezett ügyek aránya (országos átlag 5,5 %), míg a korábbi években csak 2017-ben volt kedvezőtlenebb az országos átlaghoz viszonyítva.

3/B. Emberi erőforrások optimális elosztása

A Budapest Környéki Törvényszéken összesen 1039 fő dolgozik. Ezen összlétszám 287 bíróból, 100 titkárból, 18 fogalmazóból, 20 felsőfokú tisztviselőből, 71 bírósági ügyintézőből, 411 középfokú tisztviselőből, 82 vezetőből és 50 fizikai alkalmazottból tevődik össze. Engedélyezett bírói túlbetöltés 11 fő.

A Bjt. 35. § (2) bekezdésében megfogalmazott arányos munkateher követelménye szükségessé teszi az elnehezült járásbíróságok, illetve ügyszakok megsegítését, az arányos munkateher törvényszéken belüli kiegyenlítését. Ez a törvényszéki igazgatási vezetés egyik legfontosabb feladata.

Pályaművemben korábban már említettem, hogy mind az időszerűségi mutatók, mind az ügyteher kapcsán nagy fokú munkateher-különbség figyelhető meg a törvényszéken a

különböző ügyszakok, így elsősorban a polgári-gazdasági és a büntető ügyszak között. Korábban már kifejtettem, hogy – noha a büntető ügyszak is az országos átlagnál rosszabb helyzetben van – a polgári-gazdasági ügyszak van jelenleg a legrosszabb helyzetben és ebből kifolyólag itt van a legnagyobb ügyteher. Ezen mindenképpen változtatni kell, ennek az ügyszaknak azonnali, hathatós segítségre van szüksége – ez a Budapest Környéki Törvényszék pozitív megítélésének záloga, ekként a bíróságon dolgozók közös érdeke, ha úgy tetszik, össz-törvényszéki érdek.

Tisztában vagyok azzal, hogy a fentiek mindenki számára világosak, egyértelműek, csak a hogyan kérdése körül lehetnek eltérő álláspontok. Látna az országos ügyteher változást, látva, hogy a folyamatban lévő ügyek száma országosan csökkenő tendenciát mutat, látva, hogy a megürült álláshelyek kiírása sem automatikus, úgy gondolom, hogy hiú ábránd abban bízni, miszerint az Országos Bírósági Hivatal új bírói álláshelyek létesítésével ebben segítséget tudna nyújtani. Ebből adódóan azt kell megvizsgálni, hogy a saját erőnkől, a rendelkezésre álló emberi erőforrásainkból ezt a nagy feladatot hogyan tudjuk elvégezni és az előttünk több éve felhalmozott és görgetett aktahegyeket eltüntetni anélkül, hogy az a minőségi ítékezés rovására menjen.

Számomra nyilvánvaló, hogy a büntető ügyek számának csökkenő tendenciája nem ért véget, az ügyteher egyre kisebb lesz, ezzel ellentétes arányban a két ügyszak közötti munkateher különbsége növekedni fog. Ezt csak egyféleképpen lehet enyhíteni, mégpedig úgy, hogy a megüresedő büntető bírói álláshelyeket polgári-gazdasági álláshellyel töltik fel. Addig is szükséges a titkári létszám ezen ügyszakra koncentrálása, valamint a kisebb ügyteherrel rendelkező bírák kirendelésével a nehezebb helyzetben lévő bíróságok megsegítése. Annak érdekében, hogy a kirendelések hatékonysággal is párosuljanak, azaz a kirendelt bírák ne éljék meg büntetésként a kirendelésüket, szükségesnek tartanám megvizsgálni a premizálásuk lehetőségét – akár az évi, egész törvényszéket érintő jutalomkeret rovására is. Ezzel talán elő lehetne segíteni azt, hogy a bírák közül elsősorban önkéntesség alapján történjen a kirendelés.

Ismételten hangsúlyozom azon határozott álláspontomat, hogy a törvényszék csak a már meglévő emberi erőforrásaira támaszkodhat, ezt tudatosítani szeretném; nem várhat külső segítségre, irreálisnak tartok minden ezzel ellenkező véleményt.

3/C. A tárgyi feltételek biztosítása, azok optimális elosztása és hasznosítása

A Budapest Környéki Törvényszék az elmúlt időszakban a hozzá tartozó épületeit folyamatosan fejlesztette, illetve felújította amellet, hogy több nagy mértékű beruházásra is sor került. Ennek alapvető jelentősége van a munkavégzés megfelelő körülményeinek biztosítása, illetve az ügyfelek irányába a méltóság és a tisztelet sugárzása érdekében.

A Budapest Környéki Törvényszék központi, Thököly úton lévő székháza műszaki szempontból igen leromlott állapotú, nem felelt meg az új évezred kihívásainak, melyet az Országos Bírósági Hivatal is felismert és az elnöke 2015 évben akként határozott, hogy a székház a Hungária körúti M3 Business Center irodaházban nyerjen elhelyezést. Az irodaház bíróságként működő mai napig tartó folyamatos átalakítása 2019 évben

elkezdődött csakúgy, mint a korábbi székházból az egyes szervezeti egységek átköltöztetése.

A Budakörnyéki Bíróság elhelyezése a törvényszék székhely épületében adott, így a fentiek a Budakörnyéki Bíróságra is vonatkoztathatóak.

A Budaörsi Járásbíróság épülete a törvényszéken belül a modernebb épületek közé tartozik, ugyanakkor energetikai megújításra szorul, elsősorban a hőszigetelés szempontjából.

A Ceglédi Járásbíróság bővítésére és rekonstrukciójára 2014-2015 években, míg a klimatizálás kiépítésére 2019 évben sor került.

A Dabasi Járásbíróságon a Jablonszky Program keretében sor került az elavult tárgyalótermi bútorzat cseréjére, a padlóburkolatok, beltéri ajtók felújítására és a korrodálódott vízcsövek cseréjére. Szükségesnek mutatkozhat az épület biztonsági szempontból történő modernizálása is.

A Dunakeszi Járásbíróság régi panel épülete elbontásra került és remélhetőleg minél gyorsabban új, a modern kor kihívásainak maximálisan megfeleltethető új épület kerül felépítésre. Ideiglenes jelleggel a bíróság jelenleg a 2-es számú főút mellett, Dunakeszi központjában nyert elhelyezést.

Az Érdi Járásbíróság 2019. január hó 1. napján kezdte meg a tevékenységét, ideiglenes jelleggel az Érd, Felső utca 43. szám alatti épületben. Az új ingatlan kivitelezése már elkezdődött, várhatóan nagyobb és méltóbb elhelyezéssel.

A Gödöllői Járásbíróság az egyik legrégebben épült bírósági épülete a törvényszéknek, mely helyi védettséget élvez. Az épület időközben leromlott állapota miatt 2017 évben megkezdődött a teljes rekonstrukciója és bővítése, mely a tervek szerint immáron a 21. századi igényeket is kielégíti. A kivitelezés ideje alatt a bíróság egy ideiglenes épületben működik, melyben elavult az elektromos hálózat, a fűtési rendszer és a nyílászárók is. Sajnálatos módon az új épület rekonstrukciója és átadása elhúzódik, mivel az OBH és a kivitelező a vállalkozási szerződést közös megegyezéssel 2018 évben megszüntették.

A Monori Járásbíróságon a főhomlokzat felújítása megtörtént, a kazánház energetikai korszerűsítése is megvalósult. Saját költségvetésből az udvari oldalon lévő tetőszakasz kijavításra került, illetve az ereszcsonnak megtisztítása megtörtént.

A Nagykáta Járásbíróság épületében az OBH elnöke biztosította annak az anyagi fedezetét, hogy a négy kiürült ügyészségi helyiség felújításra kerüljön, valamint három kezelőiroda, egy bírói dolgozószoba és kettő tárgyalóterem bútorozására is sor került.

A Nagykőrösi Járásbíróságon a Jablonszky Program keretében sor került a tisztasági festésre, a homlokzati nyílászárók mázolására és a kopott közlekedő padlóburkolat cseréjére.

A Ráckevei Járásbíróság épülete az 1901-ben épült Városháza épületében működik. Az épület igen rossz állapotú, az ítélezés ilyen körülmények között folyamatos. Az OBH Elnöke és Ráckeve Város Önkormányzatának polgármestere között létrejött megállapodás alapján a bíróság hamarosan új, a bírósághoz méltó épületbe költözhet. Az új épület

kivitelezését az önkormányzat végzi, majd térítésmentesen adja a Budapest Környéki Törvényszék vagyonkezelésébe.

A Szentendrei Járásbíróság épületében a kazánház energetikai korszerűsítésére, a padlóburkolatok felújítására, a folyosói lámpatestek cseréjére 2019 évben sor került.

A Szigetszentmiklósi Járásbíróság a 2017 évben átadott Szigetszentmiklósi Igazgatási Központban nyert elhelyezést, a berendezések és a bútorok újak.

A Váci Járásbíróságon a kazánház energetikai korszerűsítése megtörtént, a klíma kiépítésére és a világítótestek modernizálására sor került. A Jablonszky Program keretében korszerűsítésre került a pincei irattár világítása, valamint az udvari térkövezés, szerszámtároló, kerékpártároló megépítése is megvalósult. Az épületben a pince beázásának megszüntetésére a jövőben sor fog kerülni.

Az épületek fejlesztésére nagymértékben annak köszönhetően került sor, hogy a bíróságok pályázatukkal részt vettek azon országos programokban, melyek az épületek korszerűsítését szolgálták. Erre a jövőben is szükség mutatkozhat, ezért támogatom az ilyen pályázatokon történő aktivitást.

Ugyanakkor az elhelyezkedés kapcsán szót kell emeljek azon régóta vitát képező kérdésről, amely az ügyészség és a bíróság egy épületben történő elhelyezése kapcsán merült fel. Magam azt támogatom, hogy – amennyiben azt az anyagi források lehetővé teszik – a két szervezet egymástól fizikálisan különálló épületben nyerjen elhelyezést. Ezzel lehetne elkerülni az ügyfelek azon vélelmét, hogy a két szervezet összhangban dolgozik egymással. Ezt a látszatot ezáltal el lehetne kerülni. Természetesen nem látom annak sem az akadályát, hogy – ahogyan arra a Szigetszentmiklósi Igazgatási Központban sor került – egy épületben, de láthatóan fizikailag elkülönülő épületrészben működjön az ügyészség és a bíróság.

Az OBH 2018 évben új informatikai eszközöket biztosított a bírák számára, melynek jelentősége – sajnos – az idei évben a pandémiás helyzet okán felértékelődött. Ezen mobil eszközök lehetővé teszik a távoli-asztal program segítségével a távoli munkavégzést. A törvényszéken szinte valamennyi bíró rendelkezik ilyen mobil eszközzel.

Az informatikai eszközökkel történő ellátása a bírácoknak egyértelműen sikeresnek volt mondható, látva az eredményeket, szükségesnek tartom ezen eszközök korszerűségének megőrzését, állandó fejlesztését és karbantartását. Úgy gondolom, hogy nemcsak a bíróságok, hanem a bírák sem tudnak a modern digitalizáció kor kihívásainak megfelelni, ha ezen a téren nem követjük a világ fejlődését.

3/D. A bírósági szervezet integritása, az ítélezési és igazgatási munka átláthatósága, utóbbi kiszámíthatósága és ellenőrzöttsége

Az integritás fogalma megköveteli, hogy a bíróság a mindenki számára tudott értékei és elvei szerint működjön. Működése során átláthatóan, elszámoltathatóan, tisztességesen, etikusan és feddhetetlenül kell tevékenykedjen.

Az integritás célja elsősorban – a magas szakmai felkészültség, a pártatlanság és elfogulatlanság, valamint az erkölcsi feddhetetlenség mellett – a korrupciós kockázatok kiszűrése és a hivatali visszaélés megakadályozása. Ez mind személyi, mind szervezeti integritást is jelent.

Az integritás kérdése a bírói függetlenség és a pártatlan ítékezés szempontjából az egyik legfajszínűsabb tényező. A bíróságok működése, illetve az ítékezés szempontjából alapvető társadalmi elvárás, hogy azt más, mint a jogszabályok és a bírói lelkiismeret, ne befolyásolja. Mihelyst ez sérül, a társadalom számára az igazságszolgáltatásba vetett hit sérül, az ítéletek kötőerejét támadások érik, megkérdőjeleződik a bíróság szerepe. Ezért el kell kerülni minden olyan – akár a bíróságon kívüli, a társadalom széles közönsége által elérhető platformon megfogalmazott – nyilatkozatot, amely alkalmas lehet arra, hogy a pártatlanságot, vagy akár annak látszatát csorbítsa.

Fentieknek kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani; ha csak egy integritás-sértéssel kapcsolatos panasz is alaposnak mutatkozik, az is elfogadhatatlan és azonnali intézkedést igényel.

Az integritás-sértések kivédését szolgálja a 6/2016 OBH utasítás, azaz az Integritási Szabályzat.

Ezzel kapcsolatban az igazgatási vezető egyik fontos feladata, hogy az integritást veszélyeztető magatartásokat észlelje és azokat kezelje, szükség esetén jelzéssel éljen.

Az ítékezés szempontjából fontos az átláthatóság, így adott esetben az, hogy kiszámítható legyen, egy-egy ügyet mely bíró fogja elbírálni – ebből a szempontból az ügyelosztási rendnek követhetőnek, nyilvánosnak kell lennie.

A Bszi. 12. § (3) bekezdése értelmében a bírósági vezetők kötelesek a bírósági igazgatás és az ahhoz kapcsolódó döntéshozatal nyilvánosságát biztosítani. Az igazgatás átláthatósága ezáltal teljeskörűen biztosítható.

Az integritás körébe tartozik a panaszok, közérdekű bejelentések intézése is. A panaszokat, közérdekű bejelentéseket minden esetben a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény értelmében kell elbírálni. A törvény értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy panasszal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez, így a bírósághoz is. A panaszra a válasznak érthetőnek és megnyugtatónak kell lennie, fontos, hogy az állampolgár elfogadja annak tartalmát.

3/E. A bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítése

Az Országos Bírósági Hivatal egyik kiemelt célja az, hogy az állampolgárok minél könnyebben és egyszerűbben tudjanak kapcsolatba lépni a bíróságokkal, adott esetben anélkül, hogy a bírósági épületbe belépnének. A 21. századi modernizáció, informatikai forradalom lehetővé, sőt kívánatosá teszi, hogy az ügyfelek akár az otthonukból tudják az informatikai rendszereken keresztül intézni jogi problémájukat. Ezt szolgálja a bíróságok informatív honlapja, az ügyfél-tájékoztatási centrumok létrehozása, az ügyfelek megfelelő és folyamatos tájékoztatása, továbbá az ügyfél-elégedettség mérése.

Ennek érdekében az Országos Bírósági Hivatal a folyamatos informatikai fejlesztések útján biztosítja a bíróság és az ügyfelek közötti elektronikus kapcsolattartás akadálymentes működéséhez szükséges technikai feltételeket és az elektronikus ügyintézés optimális, ügyfélbarát módon történő továbbfejlesztését – ez az ún. Digitális Bíróság projekt.

A projekt során több fejlesztés valósult meg, amelyek alkalmazásával a bírósághoz való hozzáférés lényegesen leegyszerűsödött. Folyamatos a bírósági határozatok anonimizálása és ezáltal az ügyfelek számára történő nyilvánossá tétele. A cél, hogy az állampolgárok anélkül tudjanak tájékozódni a bírósági döntések tartalmáról, vagy tudjanak betekinteni az őket érintő iratokba, hogy a bíróságok be kellene fáradniuk. Ezáltal a jogkereső állampolgárok bármikor tájékozódhatnak egy őket érdeklő kérdéssel – nem lennének kötve az ügyfélfogadási időhöz – illetve tehermentesíteni lehet a bíróság ügyfélközpontjait.

Az ügyfelekkel való kapcsolattartás során a bíróságok egyre gyakrabban alkalmazzák a telekommunikációs eszköz útján történő meghallgatást.

Merem azt állítani, hogy az utóbbi évek egyik legsikeresebb ilyen projektje volt a Via Video rendszerek kiépítése, melyeknek a jelentősége a vírushelyzet okán igencsak felértékelődött. Magam a sikeres gyakorlati alkalmazást követően azt támogatnám, hogy ez a fejlesztés ne álljon meg azon a szinten, hogy ilyen rendszerrel csak egy-egy tárgyalóterem van felszerelve a bíróságokon. Szükségesnek látom – a kihasználtságot tapasztalva – hogy az ország valamennyi nagyobb bíróságán további tárgyalótermek legyenek alkalmasak ilyen távmeghallgatás lefolytatására, ezért a Via Video rendszerek további kiépítését, folyamatos bővítését szükségesnek tartanám.

3/F. A képzési rendszer fejlesztése, együttműködés a többi hivatásrenddel

A Budapest Környéki Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzatának 38. §-a szabályozza az oktatásfelelős feladat és hatáskörét. Az oktatásfelelős ellátja a bírák, a bírósági titkárok, a bírósági fogalmazók és a bírósági tisztviselők képzésével, oktatásuk megszervezésével, a bírósági fogalmazók beosztásával, valamint a tisztviselők, írnokok ügyviteli vizsgára való felkészítésével, vizsgáztatásával és a végrehajtási ügyintézők szakvizsgára való felkészítésével összefüggő előkészítő feladatokat.

A bírák, és az igazságügyi alkalmazottak képzése és önképzése szükséges az ítélkezés színvonalának fenntartásában és fejlesztésében. A központi képzések mellett 2015 évtől a helyi, regionális képzések jelentősége is felértékelődött. Ezáltal kialakult egy hárompilléres képzési módszertan: központi országos – központi helyi – helyi képzés.

Magam elengedhetetlennek tartom a bírák önképzését is, ami magában foglalja mind a jogszabályok változásának, mind a bírói gyakorlatnak a folyamatos követését – adott esetben a szakmai igazgatási vezető erre irányuló figyelemfelhívását. Támogatnám, ha a képzések fizikai megvalósulása a személyes megjelenéstől egyre inkább az elektronikus (skype) irány felé tolná – mely kevesebb utazással jár és választ ad az olyan remélhetőleg rövid távú kihívásokra is, mint a COVID-19.

A központi képzések megszervezése és lebonyolítása a Magyar Igazságügyi Akadémia feladata. Az ezeken történő megjelenést és tájékoztatást a bírácoknak lehetővé kell tenni és támogatni kell.

A helyi képzések szakmai előkészítését a kollégiumok végzik. Az előadók többnyire nagy szakmai tapasztalattal rendelkező törvényszéki bírók. A fogalmazók képzésében a kollégiumi tagokon kívül nagy szakmai gyakorlattal rendelkező járásbírói bírók is részt vesznek.

Számos bíró és titkár is részt vesz szakjogász képzésen, ami támogatandó.

A már meglévő jó kapcsolatot fenn kell tartani a Pest Megyei Főügyészséggel, a Pest Megyei Rendőr-főkapitánysággal, büntetés-végrehajtási intézetek parancsnokaival a Pest Megyei és a Budapesti Ügyvédi Kamarák vezetőségével, valamint a közigazgatás helyi vezetőivel.

IV.

Záró gondolataim

2001. szeptember 17. napján léptem be először a Budapest Környéki Törvényszék (akkori Pest Megyei Bíróság) épületébe, ami – nincs mit szépíteni rajta – már akkor is lehangoló, retro, nyomasztó, méltóságot még nyomokban sem hordozó épület volt. A linóleum és bádog együttes látványa mellett el sem hittem, hogy ez az épület korának egyik legmodernebb, nivódíjas építménye volt. A Budakörnyéki Bíróságon először felsőfokú bírósági ügyintézőként, később mint titkár dolgoztam. 2006. évben került sor bírói kinevezésemre. A még mainál is nagyobb munkateherhez gyorsan hozzászoktam kollégáimmal együtt, noha az időszerűség már akkor is komoly kihívásokkal küzdött: többször előfordult, hogy az ítélethozatalkor a fiatalok vádlott idősebb volt a bírónál. Kezdebíróként egy tartós távollétét megkezdő gyakorlott kolléga teljes referációját kaptam meg – amelyet megtiszteltetésnek tekintettem.

Viszonylag fiatalon már csoportvezetőként igazgatási feladatokat láttam el a Budakörnyéki Bíróságon. Alig 6 éves bíróként az akkor egyik legleterheltebb bíróságnak, a Váci Járásbíróságnak lettem az elnökhelyettese, ahol jelenleg második elnökhelyettesi ciklusomat töltöm. Nagyon büszke vagyok a Váci Járásbíróság valamennyi bírójának, tisztviselőjének a munkájára, nem győzők eléggé hálás lenni azért, hogy ilyen kollégáknak lehetek az egyik vezetője. Munkatársaim tevékenységét jól jellemzi az az adat, hogy a Budapest Környéki Törvényszéken jelenleg a Váci Járásbíróságon van a legkevesebb 2 éven túli büntető ügy, mintegy 5 %.

Úgy érzem, hogy elnökhelyettesként történő kinevezésem esetén a lassan 10 éves igazgatási, szakmai vezetői tapasztalataimat a Budapest Környéki Törvényszék érdekében hasznosítani tudnám. Ez azonban a vezetők és a bírák kölcsönös bizalma nélkül nem lehetséges. Bízni kell abban, hogy valamennyi vezető a Budapest Környéki Törvényszék minél jobb megítélésében működik közre és mindenki ennek a célnak veti alá magát. Másképp a megosztottság, a másik munkájának árgus szemekkel történő vizsgálata, az ellenség-keresés és az irigység lesz úrrá a Törvényszéken, mely negatív módon lesz kihatással a munkavégzésünkre és az eredményeinkre.

Őszintén bízom abban, hogy a leendő elnökhelyettes kinevezését követően rövid időn belül a Budapest Környéki Törvényszék jelenleg fennálló és pályázatomban részletesen körülírt nehézségei csökkenni fognak.

Ezt a fejezetet a Budapest Környéki Törvényszék nyomasztó épületének leírásával kezdtem, azonban hangsúlyozom, hogy immáron 20 éve mégis itt dolgozom. Az oka az, ami szerintem mindannyiunknál: az épületben dolgozó embereknek, bírácoknak olyan különleges személyisége, tudása, munkaszeretete van, amely az épületnek is tiszteletet parancsoló patinát kölcsönöz – még akkor is, ha a 20 évvel ezelőtti ügyteher összehasonlíthatatlanul nagyobb volt a jelenleginél.

Minden erőmmel azon vagyok, hogy a fenti patina ne kopjon meg, a leendő fogalmazók, titkárok ugyanazt érezzék, mint én 20 éve és olyan képzésben részesüljenek, ami által a bírói hivatást megszeretik – ez a minőségi bírói munka előfeltétele, melynek igazgatási vezetőként is szeretnék megfelelni.

V á c, 2020. december hó 30.

dr. Léhmann Zoltán

